

Пайғамбаримиз қачон туғилғанлар?

20:00 / 31.10.2019 182313

Хар йили рабиул аввал ойи келиши билан севимли Пайғамбаримиз Мұхаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг туғилған қунлари ҳақидаги фикр-мулоҳазалар мұхим мавзуга айланади. Бу ҳақда ким қаерда нима ўқиган, әшитған бўлса, бошқаларга етказишга ҳаракат қиласи. Биз ҳам бу борадаги изланишимизни Сиз азизларга илиндик.

Хар хил китобларда Пайғамбаримизнинг туғилған қунлари деб рабиул аввал ойининг 1, 2, 17, 18, 21, 22-кунлари кўрсатилади ёки рамазон ойининг 12-си, деб ҳам маълумот берилган. Аммо аллома Ибн Касир каби муҳаққиқ уламолар бу тўғрида тадқиқотлар олиб бориб, бу маълумотларнинг асоссиз, ишончсиз, яъни саҳиҳ маълумотларга зид эканини очиқ баён қилишган.[\[1\]](#)Саҳобалар, тобеинлар, муҳаддислар, тарих, сийрат, фалакиёт олимлари ҳамда жумҳур муҳаққиқ уламоларнинг хulosалари бундай: “Пайғамбаримиз милодий 571 – Фил йили, баҳор фасли, душанба куни, тонг вақтида туғилғанлар. Бу кун милодий 20-апрелга тўғри келади. Қамарий рабиул аввал ойининг эса 8, 9, 10 ёки 12-кунидир.

Рабиул аввалнинг 8-куни туғилғанлари ҳақидаги нақл Абдуллоҳ ибн Аббос, Жубайр ибн Мутъим ва Баро ибн Озиб[\[2\]](#) розийаллоҳу анхұмдан ривоят қилингандык. Ибн Ҳазм[\[4\]](#) ва улуғ тобеин Мұхаммад ибн Жубайрлар [\[5\]](#) у Зотнинг таваллудларини “Рабиул аввал ойининг сакқизинчи куни”,

дайишган.

Ибн Абдул Барр баъзи тарихчиларнинг мана шу маълумотни саҳиҳ-тӯғри деганларини келтирган[\[6\]](#).

Муҳаммад ибн Мусо Хоразмий бу маълумотни қатъий деб ҳисоблаб: “Бундан бошқаси тӯғри эмас, зоҳирий тарихчилари мана шунга ижмоъ қилишган”, деган[\[7\]](#).

Ҳофиз Абул Хаттоб Умар ибн Диҳя “Ат-танвир фи мавлидил башарин назир” китобида ушбу маълумотни бошқа маълумотлардан афзал ва устун кўрган.

Имом Табарий “Хулосату сияри сайидил башар” китобида кўп олимларнинг бу маълумотни тӯғри деганларини қайд этиб ўтади.

Ҳофиз Қасталоний: “Кўп аҳли ҳадис мана шу маълумотни ихтиёр этишган”, деган[\[8\]](#).

Қузоъий: “Астрономик тақвим-жадвал олимлари бу маълумот борасида иттифоқ қилишган”, деб айтади[\[9\]](#).

Рабиул аввалинг 9-куни туғилганлари ҳақидаги хабарлар Шайх Муҳаммад Хузарийнинг “Нурул яқин”, Муҳаммад Сулаймон Мансурфурийнинг “Раҳматун лил оламин”, Шайх Сафиюр Раҳмон Муборакфурийнинг “Ар-раҳиқул маҳтум”, Доктор Абдуллоҳ Фақиҳнинг “Фатовош шабакатил исломия”, Шайх Али ибн Нойифнинг “Мавсуъатул буҳуси вал мақолотил илмия”, Иброҳим Ибёрийнинг “Ал-мавсуъатул Қуръония”(1/25), мисрлик тарихчи Муҳаммад Талъатбек Ҳарбнинг “Тариху дувалил араби вал ислом”, Сайид Маҳмуд Тарозий (Олтинхонтўра)нинг “Нурул басар”, Собит ҳожи Абдул Боқий ўғлининг “Сийрату хотамин набиййин” китобларида баён қилинган.

Машҳур олим Али Тантовий (1909 - 1999) мана шу маълумотни бошқа маълумотлардан афзал ва устун кўрган[\[10\]](#).

“Ал-мавсуъатул исломиятул муъосира” китоби (5/366) муаллифлари ҳам мана шу ҳисобни қабул қилишган.

Миср расадхонасиининг собиқ мудири, геометрия фанлари доктори астроном Маҳмуд Пошо “Тақвимул араби қоблал ислом” китобида Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам туғилган кун рабиул аввал ойининг 9-куни душанба, милодий 571 йил, 20-апрел эканини астрономик дақиқ ҳисоб билан аниқлаган[\[11\]](#).

Шунингдек, “Hijri-Gregorian Converter” яъни, милодийдан ҳижрийга ва ҳижрийдан милодийган ўтказадиган махсус компьютер ҳисоблагиҷ дастури орқали ҳисоблаганимизда, милодий 571 йилдаги рабиул аввал ойининг 9-куни душанбага тўғри келди!

Рабиул аввалнинг 10-куни туғилганлар, деган маълумотни Мұхаммад ибн Саъд “Ат-табақотул кубро” китобида келтирган.

Шунингдек, Ҳофиз Абул Хаттоб Умар ибн Диҳянинг “Ат-танвир фи мавлидил башарин назир” китобида, Ибн Асокирнинг Абу Жаъфар ал-Боқирдан қилган ривояти^[12], имом Шаъбий^[13] ва Абу Жаъфар Мұхаммад ибн Али^[14]нинг ривоятларида ҳам шу кун экани баён қилинганд.

Имом Заҳабий: “Шайхимиз Абу Мұхаммад Димётий ўзи таълиф қилган “Ас-сийратун набавия” китобида: “Абу Жаъфар Мұхаммад ибн Алиниңг (рабиул аввал ойининг 10-куни) ривояти билан Абу Маъшар Нужайхнинг (рабиул аввал ойининг 12-куни) ривоятини келтириб, Абу Жаъфарнинг ривояти (яъни, 10-кун) тўғри, деган”, дейди ^[15].

Рабиул аввалнинг 12-куни туғилганлари ҳақидаги маълумот эса, Абдуллоҳ ибн Аббос, Жобир розийаллоҳу анҳум^[16], Ибн Ҳиббон^[17], Мұхаммад ибн Исҳоқ^[18], Ибн Ҳишом^[19], Абу Маъшар Нужайх^[20] ва Ибн Ҳалдун^[21]лардан ривоят қилинганд^[22]. Шунингдек, Ибн Касир “Ал-бидоя ван ниҳоя”, Ибн Ражаб Димашқий “Латоифул маъориф”, Мовардий “Аъломун нубувваҳ”, Ибн Сайидидин нас “Уюнул асар”, доктор Мұхаммад ибн Абду Раҳмон Шойиъ “Нузулул Қуръон”, Доктор Мұхаммад Саъид ибн Рамазон Бутий “Фиқхус сийра”, Доктор Шавқий Абу Халил “Атласус сийратин набавия”, Мұхаммад Ҳаббоз “Баъсул ҳимам ли мужази сийрати саййидил умам”, “Ал-лажнатуд доима лил бухусил илмияти вал ифто” фатволарида, Алихонтўра Соғуний “Тарихи Мұхаммадий”, Аҳмад Лутфий “Саодат асли қиссалари” китобларида ҳамда, шайх Мұхаммад Содик Мұхаммад Юсуф ҳазратлари “Хадис ва Ҳаёт”, 19-жузи ва “Мавлуд ҳақидаги хилоф” номли илмий мақолаларида рабиул аввал ойининг ўн иккинчи куни дейишган.

Усмонли турк давлати даврида ҳам бу кунни “Мавлиди набий” сифатида қутланиши буюрилган^[23].

Аммо рабиул аввал ойининг 12-куни туғилганлар деган маълумот машхур бўлса-да, Ибн Аббос билан Жобир розийаллоҳу анҳумнинг бу ҳақдаги ривояти ровийлари ичida “инқитоъ” (узилиш) борлигини муҳаддислар

баён қилишган.

Қолаверса, турк олими Закои Кўнрапа “Пайғамбаримиз ва ашараи мубашшара” асарида: “Рабиул аввал ойининг 12-куни душанба кунига тўғри келмаганини (балки пайшанба кунига тўғри келишини) унутмаслик керак”, дейди.

Хулоса:

Мазкур маълумотларни санад мезонида ўлчасак, рabiул аввал ойининг 8-куни асосли бўлиб чиқади. Фалакиётшунослик тақвими асосида ҳисобласак, 9-куни илмий ҳисоб бўлади. Машҳурлик жиҳатини олсак, 12-куни кучли бўлади.

Пайғамбаримизнинг туғилган кунларини аниқлаш ўрнида имом Қасталонийнинг: “Пайғамбаримизнинг туғилган вақтлари рabiул аввал оидир, куни эмас (яъни, туғилган ойлари аниқ, у рabiул аввал оидир, куни эса, маълум эмас)[\[24\]](#), деган хулосаларини келтириш ўринли бўлса керак.

Энди, Пайғамбаримизнинг туғилган кунларига муносабат ўрнида қуйидаги хулосаларни келтирамиз:

Закои Кўнрапа: “Пайғамбаримизнинг хотирини ёд этишни истаган ҳар бир мусулмон бунинг учун аниқ бир кунни танлаши шарт эмас. Қиймат кун ё соатга эмас, шахснинг ҳартомонлама комил ва намуна бўлишига боғлиқдир. У зотнинг шахсиятига кўрсатиладиган ҳурмат-эҳтиромни у ёки бу кунда маросим ўтказиш билан адo этиб бўлмайди. Бу нарса ул зотга энг самимий ришталар билан боғланиш орқали амалга оширилиши мумкин”, дейди[\[25\]](#).

Муфтий Усмонхон Алимов ҳазратлари “Улуғ зот таваллуд топган кун” номли мақолаларида: “Бугунги кунда Пайғамбаримиз таваллуд топган муборак кунларини хотирлаш ва ул зотнинг сийрати санияларини ўқиб ўрганиб ва эшитиш билан бирга, бутун оламга раҳмат этиб юборилган Расулуллоҳ (с.а.в.)нинг ҳаёт тарзлари, хулқ-одобларидан ўrnak олиб яшамоғимиз лозимдир”, деганлар.

Шайх Муҳаммад Содик ҳазратлари “Мавлуд ҳақидаги хилоф” деб номланган илмий мақолаларида бундай хулоса берганлар: “Рабиул аввал ойи ҳижрий йил ҳисобида учинчи оидир. Бу ой мусулмонлар учун алоҳида маҳбуб оидир. Унда Роббул оламииннинг ҳабиби, оламларнинг сарвари

Мұхаммад мустафо соллаллоҳу алайҳи васаллам таваллуд топғанлар. Шунинг учун ҳам бу ойга мусулмон уммати “мавлид ойи” номини берган. Мавлид ойида улар ўз пайғамбарлари соллаллоҳу алайҳи васалламнинг туғилишлари ва буюк ҳаётларини эсга оладилар. У зот соллаллоҳу алайҳи васалламга бўлган аҳдоларини янгилайдилар ва ҳаётлари ҳамда сийратларини яна ҳам мукаммалроқ ўрганиш ҳаракатида бўладилар. Қуръони азимуш шаънда улуғ хулқ әгаси сифатида васф қилинган, ўзларининг хулқлари Қуръон бўлган, ҳусни хулқлиларнинг имоми бўлган Мұхаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг мавлидларини эслаётган бугунги кунимизда у зотга тўлиқ эргашадиган, у зотнинг хулқларини ўзига хулқ қилиб оладиган, у зотнинг таълимотларини тўлиқ ўзлаштириб, ер юзида тирик Қуръон бўлиб юрадиган мусулмон умматининг қайтадан туғилиши учун ҳаракат бошлаш зарурлигини ҳам эслашимиз лозим. Маҳбуб Пайғамбаримиз Мұхаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг мавлидларини эслар эканмиз, у зотга содик уммат бўлиш аҳдини янгилаймиз, у зотга саловоту саломлар юборамиз, Аллоҳ таолодан бу дунёда у зотга эргашиб яшашликни насиб этишини, у дунёда Ўзининг розилигига ва Пайғамбарининг шафоатига мұяссар қилишини сўраймиз. Омин”.

Аллоҳдан Пайғамбаримиз Мұхаммад Мустафога беадад саловот ва саломларимизни етказишини илтижо қиласиз.

Абдул Азим ЗИЁУДДИН

[\[1\]](#) Ибн Касир, “Ас-сийратун набавия”.

[\[2\]](#) Ибн Жавзий, “Ал-вафо би таърифи фазоилил мустафо”.

[\[3\]](#) “Мавсуъатуд дифоъ ъан Росулиллаҳ”.

[\[4\]](#) Ибн Касир, “Ас-сийратун набавия”.

[\[5\]](#) Ибн Касир, “Ас-сийратун набавия”; И мом Молик, Уқайл ва Юнус ибн Язидлар сахих иснод билан ривоят қилишган.

[\[6\]](#) Ибн Касир, “Ас-сийратун набавия”.

[\[7\]](#) “Мавсуъатуд дифоъ ъан Росулиллаҳ”; Мұхаммад Муновий, “Файзул Қодир шарҳул жомеъис сағир мин аҳодисил баширин назир” (3/40);

[\[8\]](#) “Мавсуъатуд дифоъ ъан Росулиллаҳ”.

[\[9\]](#) “Мавсуъатуд дифоъ ъан Росулиллаҳ”.

[\[10\]](#) “Мавсуъатуд дифоъ ъан Росулиллаҳ”.

[\[11\]](#) “Фатово ал-Азҳар” (8/255).

[\[12\]](#) Ибн Касир, “Ас-сийратун набавия”; “Мавсуъатуд дифоъ ъан Росулиллаҳ”.

[\[13\]](#) Ибн Касир, “Ас-сийратун набавия”; “Мавсуъатуд дифоъ ъан Росулиллаҳ”.

[\[14\]](#) Имом Заҳабий, “Ас-сийратун набавия”.

[\[15\]](#) Имом Заҳабий, “Ас-сийратун набавия”; “Мавсуъатуд дифоъ ъан Росулиллаҳ”.

[\[16\]](#) Ибн Касир, “Ас-сийратун набавия”; “Мавсуъатуд дифоъ ъан Росулиллаҳ”.

[\[17\]](#) Абу Ҳотим ибн Ҳиббон, “Ас-сийратун набавия”; Шайх Мұхаммад ибн Ризқ, “Ал-ислом ва набиүл ислом”.

[\[18\]](#) Имом Ҳоким, “Ал-мустадрак ъалас саҳиҳайн”; Имом Байҳақий, “Далоилун нубувваҳ”, “Шуъабул иймон”; Ибн Касир, “Ас-сийратун набавия”; Имом Табарий, “Ат-тариҳ”; Абду Раҳмон Сұхайлий, “Ар-равзул унф фи шарҳи сийрати Ибн Ҳишом”; Доктор Аҳмад Абу Зайд, “Ас-сийратун набавия”; “Мавсуъатуд дифоъ ъан Росулиллаҳ”.

[\[19\]](#) Ибн Ҳишом, “Ас-сийратун набавия”; Абдул Ҳафіз Али Қарний, “Ан-набий фи миръоти асҳобиҳи”.

[\[20\]](#) Имом Заҳабий, “Ас-сийратун набавия”.

[\[21\]](#) “Ал-истиқсо фий ахборил мағрибил ақсо”.

[\[22\]](#) Абу Шайба, “Ал-мусаннаф”; Доктор Аҳмад Абу Зайд, “Ас-сийратун набавия”; Мұхаммад Абу Заҳра, “Зухратут тафосир”; “Фатово ал-Азҳар”.

[\[23\]](#) Закои Күнрапа, “Пайғамбаримиз ва ашараи мубашшара”.

[\[24\]](#) “Ал-мавоҳибул ладуния”.

[\[25\]](#) “Пайғамбаримиз ва ашараи мубашшара”.